

ERINNERUNGSRÄUME. Kulturtopographisches Gedächtnis und die Donaumonarchie

EMLÉKHELYEK. Kultúratopográfiai emlékezet és az Osztrák-Magyar Monarchia

Berzsenyi-Dániel-Hochschule / Berzsenyi Dániel Főiskola (Szombathely)

Zeit / Időpont: 6.-8. Dezember 2007
/ 2007. december 6-8.

Ort / Helyszín: Berzsenyi-Dániel-
Hochschule / Berzsenyi Dániel
Főiskola Szombathely.

Deadline / Határidő: 15. März 2007 /
2007. március 15.

Abstracts im Umfang 2000 Worten
sind einzureichen an
Prof. Dr. Éva Kocziszký:

kocziszký.éva@iif.hu / Az előadások
összefoglalóját (2000 szó) kérjük,
juttassa el Prof. Dr. Kocziszký
Évának: kocziszký.éva@iif.hu

Die Erinnerung vermag nicht nur Zeiten miteinander zu verbinden, sondern ist prinzipiell an Orte gebunden. Mit Celan gesprochen führt sie zur Begegnung, indem sie für das zu Verbindende einen Meridian findet.

Das zentrale Anliegen des Kolloquiums besteht in der Erschließung neuer Räume der Erinnerung, wie sie in Dichtung und Prosa, in Kunst und Essay seit dem Zerfall der Donaumonarchie Gestalt annahm. Die kulturwissenschaftliche Untersuchung der Topographie der Erinnerung, wie sie z.B. durch Aby Warburg, Pierre Nora oder Aleida Assmann bestimmt wurde, hat sich in den letzten Jahrzehnten weit verbreitet. Ihre Fragestellungen wollen wir dieses Mal exemplarisch auf unsere Region fokussieren, auf eine Grenzregion Österreichs, etwa auf das Grenzgebiet von Bratislava, Wien, Sopron, Burgenland, Graz, über Klagenfurt, Rijeka, Ljubljana bis Udine und Trieste.

Die durch den literarischen, künstlerischen Blick erfassten Spuren der Vergangenheit könnten in ihrer Alterität und Identität, in ihrer kulturellen, soziologischen etc. Vielfalt untersucht werden. Mit unserer Fragestellung denken wir also nicht mehr in den Kategorien der Wirkungsgeschichte und wollen keinesfalls zweipolige Beziehungen rekonstruieren, sondern intendieren ein komplexes Netz vielfältiger kultureller Begegnungen zu erforschen; Zentren und Peripherien, Grenzen und Übergänge, Spuren, Mahnmale der Erinnerung und Orte des Vergessens.

Angesichts der möglichen thematischen Vielfalt wollen wir einige Themenbereiche nennen, die behandelt werden könnten:

1. Erinnerungsräume, Orte des Gedenkens und des Vergessens.
2. Kulturgeographie: Flüsse, Berge, Städte. Natur und Kultur.
3. Orte der Trauer: Trauerarbeit in Kunst und Literatur.
4. Verbindungen, Grenzräume.
5. Kulturelle, nationale, interkulturelle Identitäten im Grenzraum der Donaumonarchie.
6. Das Begehen der Städte. Der Flaneur am Anfang des XXI. Jahrhunderts, Städte in den mitteleuropäischen Kommunikationsprozessen.

Az emlékezés amellett, hogy korszakokat köt össze egymással, helyekhez kötődik. Paul Celannal szólva, amennyiben az összekapcsolandó dolgok meridiánját megtalálja, találkozásokat eredményez.

A kollokvium arra vállalkozik, hogy feltárja a Monarchia széthullása után a költészet és próza, művészet és esszé által kialakított új emlékhelyeket. Az emlékezet topográfiájának kultúratudományos, többek között Aby Warburg, Pierre Nora vagy Aleida Assmann által megalapozott vizsgálata ma már széles körben elterjedt. Kérdésfeltevéseit ezúttal régiókra fókuszáljuk, tehát Ausztria egy határ-régiójára, valamint Pozsonyon, Bécsen, Sopronon, Burgenlandon, Grazon és Klagenfurton át Rijeka, Ljubljana, Udine és Trieszt határvidékére.

A múlt irodalom és művészet által megragadott nyomait vizsgálhatjuk többek között az identitás és a másság, a kultúra, a szociológia etc. aspektusaiból. Kérdésfeltevésünk ilyen értelemben nem marad a hatástörténet kategóriáin belül, nem a tradicionális kétpólusú kapcsolatok rekonstruálása a cél, hanem sokoldalú kulturális találkozások összetett hálózatát szeretnénk körvonalazni: központok és perifériák, határok és átjárhatóság, nyomok, emlékművek és a felejtés helyei.

A téma számtalan aspektusból közelíthető meg. Ennek tudatában adnánk meg az alábbiakban néhány lehetséges perspektívát:

1. Emlékhelyek: az emlékezet és felejtés helyei.
2. Kulturális topográfia: folyók, hegyek, városok, természet és kultúra.
3. A gyász helyei: gyázmunka a művészetben és irodalomban.
4. Kapcsolatok, határterületek
5. Kulturális, nemzeti, interkulturális identitások a Monarchia határvidékén.
6. Városi életmódok. Flaneur a XXI. század elején, városok a közép-európai kommunikációs folyamatokban.

A kultúratudomány komplex tanulmányai mellett szívesen fogadunk előadásokat az irodalomszociológia, művészettudomány, szociolingvisztika és szellemtörténet («intellectual history») területéről, de

Neben der komplexen Verfahrensweise der kulturwissenschaftlichen Studien sind Vorträge aus dem Bereich der Literatursoziologie, der Kunstwissenschaft, der Soziolinguistik und der Geistesgeschichte (»intellectual history«) genauso willkommen wie einzelne Studien zur regionalen Erforschung unseres geokulturellen Kontexts.

Neben einem erhofften niveauvollen Programm, einer regen Diskussion und guter Geselligkeit erwarten wir von der Veranstaltung einen wesentlichen Fortschritt im Ausbau einer regionalen wissenschaftlichen Zusammenarbeit. In der Erkenntnis der Wichtigkeit der deutschsprachigen Kultur in der gesamten – ungarischen, slowenischen, norditalienischen, kroatischen etc. – Region hoffen wir, mit unserer Konferenz den kulturwissenschaftlichen Austausch in mehrere Richtungen auszuweiten.

éppúgy fontosnak tartjuk geokulturális környezetünk regionális kutatási eredményeit is.

A színvonalas program, élénk viták és kellemes együttlét mellett abban is reménykedünk, hogy a rendezvény jelentős előrelépést hoz a regionális tudományos együttműködés területén. A német nyelvű kultúra fontos szerepet tölt be az egész – magyar, szlovén, északolasz, horvát – régióban. E tény háttéréből szeretnénk számos irányba kiterjeszteni konferenciánkkal a kultúratudományos cserekapcsolatokat.

